

2011-10-11

Samrådsredogörelse

Vindkraftens möjligheter i Sundsvalls kommun – Tematiskt tillägg till Sundsvalls kommuns översiktsplan

Upprättat av Jonas Lundkvist

Samrådsredogörelse	1
Vindkraftens möjligheter i Sundsvalls kommun – Tematiskt tillägg till Sundsvalls kommuns översiktsplan.....	1
Sammanfattning	4
Bakgrunden	6
Genomförande av samråd.....	6
Samrådets syfte.....	6
Information om samråd	6
Inkomna yttranden.....	7
Sammanfattning av inkomna skriftliga synpunkter.....	9
1. Länsstyrelsen Västernorrlands län	9
2. Trafikverket	15
3. Svenska kraftnät	15
4. Försvarsmakten (Totalförsvaret)	15
5. Skogsstyrelsen	15
6. Mittuniversitetet	16
7. Räddningstjänsten Medelpad	16
8. Timrå kommun	16
9. Nordanstigs kommun	16
10. Hudiksvalls kommun.....	16
11. Stadsbyggnadsnämnden, Sundsvalls kommun.....	17
12. Kultur- och fritid, Sundsvalls kommun.....	17
13. Gatuavdelningen, Sundsvalls kommun	18
14. Miljönämnden, Sundsvalls kommun.....	18
15. Miljökontoret, Sundsvalls kommun	18
16. Sundsvall Energi	18
17. Naturskyddsföreningen Sundsvall.....	18
18. Medelpads ornitologiska förening.....	19
19. Elkänsligas förening i Västernorrlands län	20
20. Svenska samiska riksförbundet	20
21. Voernese Sameby	21
22. Svenska vindbolaget.....	22
23. Eolus vind.....	22
24. SSE Renewables	24
25. Holmen	25
26. wpd Scandinavia	25
27. SCA	26
28. Gröna fastigheter	26
29. Claes-Erik Simonsbacka	27
30. Synpunkter från Ede skogar och andra berörda	27
31. Stöde skoterklubb	28
32. Livskvalitet för Ede-Stöde socken	29
33. Boende Västra Edebovägen	29
34. Lycksjöns fritidshusområde	29
35. Gölin Eriksson.....	30
36. Ricky Nilsson	30
37. Bertil Bergman	30
38. Dan Bakkman	30
39. Christer Ohlsson – Kristina Karlsson.....	31

40. Peter Salzberg.....	32
41. Kicki Lovgren	32
42. Leif Jonsson.....	33
43. Ulf Sahlin	33
44. Tomas Karlström.....	33
45. Elsy Eriksson.....	33
46. Bertil Sandegaard	34
47. Bengt Gustavsson.....	35
48. Vivi Östberg Thorelli	36
49. Gunnar Åström.....	36

Sammanfattning

En första version av det tematiska tillägget gällande vindkraft för Sundsvalls kommun har nu varit på remiss och omfattande samråd har genomförts under början av 2011. Samråden sammanfattas i denna samrådsredogörelse och utgör underlag för revideringar och kompletteringar av det tematiska tillägget inför utställningsskedet.

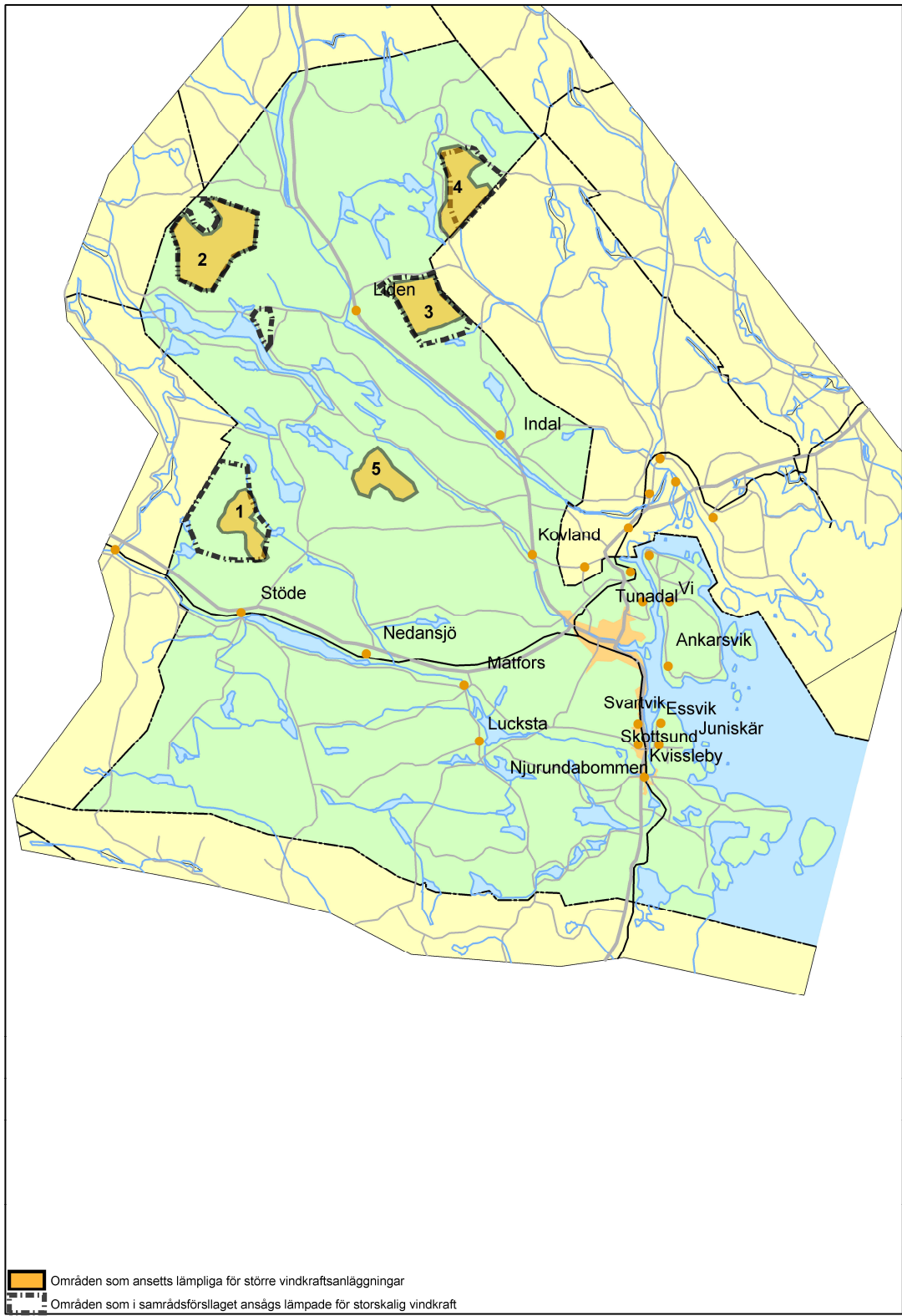
Vindkraft engagerar många och det finns många intressekonflikter och miljö- och klimatfrågor som bör besvaras. Samrådet utgör därför en mycket viktig del av planprocessen och de inkomna synpunkterna kan bidra till en väsentlig utveckling av planförslaget. Den 11 januari 2011 beslutade plan- och utvecklingsutskottet att det tematiska tillägget och tillhörande MKB skulle gå ut på samråd.

Annonsering och offentliga möten har genomförts för att göra alla berörda uppmärksamma på möjligheten att lämna synpunkter på planförslaget. Planförslaget har funnits tillgängligt för alla intresserade. Samrådshandlingarna har också sänts på remiss till en mängd intressenter. Under samrådet har 112 st yttranden inkommit. Majoriteten av dessa kommer från privatpersoner, i flertalet fall boende i och omkring Stöde. Även ett stort antal myndigheter, förvaltningar på Sundsvalls kommun och kommunägda bolag har bidragit med yttranden.

Vissa synpunkter kommer igen i många yttranden. Här görs några generella summeringar:

- Många boende har synpunkter på handlingarnas kvalitet och tycker att utredningsarbetet måste kompletteras. Flera yttranden tar upp värdeminskningar av fastigheter, intrångsersättning, bullerstörningar och EU:s maskindirektiv.
- Saknas redovisning av hur urvalsprocessen sett och kommunens tankar kring utpekade av områden.
- Saknas ställningstagande angående vindkraft till havs.
- Har dykt upp frågor kring rennäringen och om det är Sametingets utpekade riksintressen som skall göra sig gällande eller om det är Gränsdragningskommissionens arbete.
- Har inkommit kritik gällande MKB:n, en rädsla för partiskhet hos kommun, vindkraftsexploatörer och konsulter har förts fram.

På nästa sida finns en karta där man kan se förändringarna i områdesgränserna mellan samrådsförslaget och utställningsförslaget.

 Områden som ansetts lämpliga för större vindkraftsanläggningar
 Områden som i samrådsförslaget ansågs lämpade för storskalig vindkraft

0 5 000 10 000 20 000 Meter

Bakgrunden

Stadsbyggnadskontoret har på uppdrag av kommunstyrelsens samordningsutskott tagit fram ett tematiska tillägg gällande vindkraft för Sundsvalls kommuns översiktsplan, enligt MRP-uppdrag nr 3 från 2010.

Tillägget till översiktsplanen syftar till att skapa förutsättningar för en väl avvägd utbyggnad av vindkraft. Planen skall ange förutsättningar för en storskalig utbyggnad av vindkraft, men också riktlinjer och principer för mindre anläggningar och enstaka verk. Viktigast är att ange inom vilka områden storskaliga vindkraftsanläggningar inte bör uppföras.

Ett väl genomarbetat tematiskt tillägg till översiktsplan som beaktar riksintressen, övriga allmänna intressen och lokala intressen, underlättar också efterföljande prövning enligt miljöbalken eller plan- och bygglagen. Kommunfullmäktiges beslut ger vägledning till myndigheter inom kommun och stat, men ger även klara besked om kommunens vilja till både exploatörer och allmänheten.

En första version av det nya tematiska tillägget har nu varit på remiss och omfattande samråd har genomförts under början av 2011. Samråden sammanfattas i denna samrådsredogörelse och utgör underlag för revideringar och kompletteringar av den fördjupade översiktsplanen inför utställningsskedet.

Genomförande av samråd

Samrådets syfte

Genomförandet av samråd i samband med upprättande av kommunala planer och miljökonsekvensbeskrivningar är reglerat i lagstiftningen. I Plan- och bygglagen (PBL 4 kap Översiktsplan) står bland annat att vid förslag till ny eller ändrad översiktsplan ska samråd ske med berörd länsstyrelse, kommuner, myndigheter och enskilda i övrigt som har ett väsentligt intresse av planen. Syftet med samrådet är att förbättra beslutsunderlaget och att ge möjlighet till insyn och påverkan. Resultatet ska redovisas i en samrådsredogörelse.

Även när det gäller miljökonsekvensbeskrivningar (MKB) för planer finns lagstiftning om samrådsförfarandet (Miljöbalken 6 kap). Innan MKBns omfattning bestäms ska samråd ske om detta med berörd länsstyrelse. Miljökonsekvensbeskrivningen ska sedan göras tillgänglig för berörda kommuner, myndigheter och allmänheten som ska ges skälig tid att yttra sig. Synpunkter från samrådet ska beaktas innan planen antas.

Vindkraftverk är stora byggnationer som kan påtagligt förändra landskapen de placeras i. Samrådet utgör därför en mycket viktig del av planprocessen och de inkomna synpunkterna kan bidra till en väsentlig utveckling av planförslaget. Den 11 januari 2011 beslutade plan- och utvecklingsutskottet att planförslaget och tillhörande MKB skulle gå ut på samråd.

Information om samråd

Samråd har pågått under perioden 20 januari 2011 – 21 mars 2011. Information om samrådet annonserades om i dagspressen. Information om samrådet har också funnits kontinuerligt på kommunens hemsida. Under samrådstiden hölls det tre stycken samrådsmöten; Stödehuset (28/2), Hotell Liden (2/3) och Kulturmagasinet (7/3) och även där informerades om

möjligheten att lämna skriftliga yttranden under samrådstiden. Anteckningar från dessa möten går att hitta på kommunens hemsida (<http://www.sundsvall.se/Bygga-bo-och-miljo/Byggprojekt-och-planer/Oversiktliga-planer/Vindkraft/>).

Handlingarna har under samrådet funnits tillgängliga på kommunens hemsida och i pappersform på Sundsvalls kommun, Kulturmagasinet samt biblioteken i Matfors, Alnö, Indal och Stöde.

Inkomna yttranden

1. Länsstyrelsen, Västernorrlands län
2. Trafikverket
3. Svenska kraftnät
4. Försvarsmakten
5. Skogsstyrelsen
6. Mittuniversitetet
7. Medelpads räddningstjänstförbund
8. Timrå kommun
9. Nordanstigs kommun
10. Hudiksvalls kommun
11. Sundsvalls kommun, Stadsbyggnadsnämndens yttrande
12. Sundsvalls kommun, Kultur och fritid
13. Sundsvalls kommun, Gatuavdelningen
14. Sundsvalls kommun, Miljönämnden
15. Sundsvalls kommun, Miljökontoret redaktionella ändringar
16. Sundsvall Energi AB
17. Naturskyddsföreningen, Sundsvall
18. Medelpads ornitologiska förening
19. Elöverkänsligas förening i Västernorrland
20. Svenska samernas riksförbund
21. Voernese sameby
22. Svenska vindbolaget
23. Eolus vind AB
24. SSE Renewables
25. Holmen Energi
26. wpd Scandinavia AB
27. SCA Skog
28. Gröna Fastigheter
29. Claes-Erik Simonsbacka
30. Synpunkter från markägare Ede skogar och andra berörda

Version 1:

- 30a Martin Edin/ Ann-Louise Andersson
- 30b Börje Andersson
- 30c Bert Gradin/ Yvonne Grandin
- 30d Magnus Bergström
- 30e Bengt o Gittan Bergström
- 30f Bengt o Gittan Bergström
- 30g Jan Erqvist
- 30h Lennart Persson
- 30i Tom, Isabella, Robin Vestin

- 30j Henry o Gun Gerd Andersson
- 30k Arne Wallsten
- 30l Göran Svedberg
- 30m Anders Gradin
- 30n Kjell Lodin
- 30o Kjell Gradin
- 30p Inger Wretman
- 30q Ricky Nilsson
- 30r Sören o Gerd Hamrin
- 30s Niklas Nordensson
- 30t Olle Persson
- 30u Jimmy Gradin/Jenny Wahlström
- 30v Dan Bakkman
- 30x Runo o Anna-Greta Jonsson
- 30y Ulf Eriksson
- 30z Ira Eidensten
- 30å Michael Ernqvist
- Version 2:**
- 30ä Kent Nolberg
- 30ö Stefan Enqvist
- 30a² Susanne Sjöberg
- 30b² Susanne Sjöberg
- 30c² Mikael Eriksson
- 30d² Lars Uno Borgström
- 30e² Bertil Bergman
- 30f² Bertil Bergman
- 30g² Gölin Eriksson
- 30h² ? (Ede 19:1, 73:8, 73:1, Ågeboda 2:32)
- 31. Stöde skoterklubb
- 32. Livskvalitet i Ede-Stöde Socken
- 33. Boende Västra Edebovägen
- 34. Lycksjöns fritidshusområde
- 35. Gölin Eriksson
- 36. Ricky Nilsson
- 37. Bertil Bergman
- 38. Dan Bakkman 38 a. -38ä
- 39. Christer Ohlsson - Kristina Karlsson
- 40. Peter Salzberg
- 41. Kicki Lovgren
- 42. Leif Jonsson
- 43. Ulf Sahlin
- 44. Tomas Karlström
- 45. Elsy Eriksson
- 46. Bertil Sandegaard
- 47. Bengt Gustavsson
- 48. Vivi Östberg Thorelli
- 49. Gunnar Åström

Sammanfattning av inkomna skriftliga synpunkter

1. Länsstyrelsen Västernorrlands län

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen bedömer att det föreslagna tematiska tillägget gällande vindkraft för Sundsvalls kommun har potential till att utgöra ett bra underlag för framtida vindkraftsutbyggnader i kommunen.

Länsstyrelsen anser att det saknas beskrivning om hur kommunen har gått till väga vid framtagandet av utpekade områden. Det önskas att en tydlig redogörelse för hur urvalsprocessen har gått till redovisas, för varje område bör också redovisas hur området uppfyller de riktlinjer som kommunen tagit fram samt de konsekvenser som kan tänkas uppstå vid en exploatering.

I en översiktsplan som behandlar vindkraft bör även en beskrivning av transportinfrastrukturförutsättningarna finnas med, samt en preliminär bedömning av vilka hamnar som kan ta emot vindkraftsverk.

För de områden som undantas är det av nytta med en utförligare beskrivning med genomgång av vilka värden som gör att dessa undantas.

Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt att tydligt redovisa konsekvenserna för och sambanden med den kommunomfattande planen. Förslaget behandlar i dagsläget endast landområden men en översiktsplan skall enligt PBL omfatta hela kommunen dvs. även vattenområdet ut till territorialgränsen.

Finns informationsbrister i kartornas utformning och färgsättning.

Kommentar: Beskrivning av hur utpekade områden tagits fram kommer att förtydligas i planförslaget. Miljökonsekvensbeskrivningen utvecklas så att varje område beskrivs separat och där framgår hur riktlinjer uppfylls. Transportinfrastrukturen beskrivs översiktligt i den grad som krävs för att avgöra om transport kan ske till området.

Riksintressen

Ge en tydligare bild av riksintressena i kommunen, vart de finns och vilka som berörs. Bör även komplettera med eventuella skyddsavstånd till utpekade Natura 2000-områden.

Kommentar: Planförslaget omarbetas i enlighet med Länsstyrelsens synpunkter. Det är dock svårt att sätta ett statiskt säkerhetsavstånd mellan ett Natura 2000-område och en vindkraftspark då områdena kan vara olika känsliga för effekterna av en vindkraftsetablering.

Försvarsmakten

Bör komplettera avsnittet om totalförsvaret med att det inom kommunen inte finns några öppet redovisade riksintressen för totalförsvaret. Det bör också tilläggas att Försvarsmakten är remissinstans för alla ärenden avseende objekt högre än 20 meter utanför och 45 meter inom tätort

Kommentar: Planförslaget omarbetas i enlighet med Länsstyrelsens synpunkter.

Järnväg

Planen saknar riktlinjer gällande järnväg, förslaget bör kompletteras med dessa. Finns idag tre riksintressen för järnväg inom kommunen; Ostkustbanan, Ådalsbanan samt Mittbanan. Förslag på riktlinjer finns i länsstyrelsens yttrande.

Kommentar: Planförslaget omarbetas i enlighet med Länsstyrelsens synpunkter.

Luftfart

Nämner reflexer i rubriken, dock så utvecklas inte detta i texten. Kan även med fördel nämna att kravet på ljusmarkeringar styrs av Transportstyrelsens föreskrift TSFS 2010:155.

Kommentar: Planförslaget omarbetas i enlighet med Länsstyrelsens synpunkter.

Texten, under rubriken Luftfartsverket, hanterar ljuspåverkan och bör därför sammanfogas med avsnittet för Ljus, skuggor och reflexer. Rubriken bör också ändras då Trafikverket numera är ansvarig att bevaka luftfartens intressen i den kommunala planeringen. Förslag på komplettering av riktlinjer finns i länsstyrelsens yttrande

Kommentar: Planförslaget kommer att omarbetas och hänsyn skall tas till dessa synpunkter.

Vägar

I en översiktsplan som behandlar vindkraft bör även en beskrivning av transportinfrastrukturförutsättningarna finnas med. Trafikverket har tagit fram en handbok för detta syfte. Planförslaget bör också redovisa ett preliminärt förslag på vilka hamnar som vindkraftsverken kan tas in i som ska till respektive område.

Riktlinjerna kring säkerhetsavståndet mellan vägar och vindkraftsverk bör ses över.

Kommentar: Transportinfrastrukturen kommer att beskrivas översiktligt i planförslaget med syfte att visa om området kan nås med transporter. Möjliga hamnar kommer inte att redovisas. Val av transportvägar får redovisas av sökande i miljötillståndsprövning.

Sjöfart

Vindkraftverk kan genom sin hinderbelysning störa eller skapa förväxlingsrisker för närliggande fyrlys avsett för sjöfarten. Alla vindkraftsanläggningar som placeras inom 5 km från kusten ska därför samrådas med Sjöfartsverket.

Kommentar: Riktlinjerna kompletteras med att samråd skall ske med Sjöfartsverket för alla vindkraftsanläggningar som placeras inom 5 km från kusten.

Rennäring

Det finns idag ingen helt tillförlitlig forskning inom området, detta bör påpekas i förslaget. Kommunen bör även nämna att det i förekommande fall kan vara så att påverkan på rennäringen blir så stor att en vindkraftsetablering inte kan tillåtas.

Enligt gällande internationell rätt får inte ett ursprungsfolks traditionella näringar tillintetgöras eller påverkas så att de blir ekonomiskt ohållbara. Om prövningen visar att rennäringen i området påverkas i nämnd omfattning och om förhandlingar om skadelindrande åtgärder inte bedöms tillgodose en långsiktigt hållbar rennäringens verksamhet skulle en vindkraftsetablering inte kunna tillåtas.

Det bör tydliggöras att tidig kontakt ska tas med samebyarna vid samtliga prövningsärenden.

Kommentar: Ännu finns ingen helt tillförlitlig forskning om de konsekvenser en vindkraftsutbyggnad kan få på rennäringen. De studier som genomförts i Nordamerika och Norge kan med tillförlitlighet inte överföras på svenska förhållanden. När det gäller större vindkraftsparker i svenska rennäringssområden finns i dagsläget inga studier publicerade, men ett antal sådana är på väg. Studierna som finns ger tvetydiga svar på hur störda renarna kan tänkas bli av vindkraftsverk.

Svensk Vindenergi har i samarbete med Svenska Samers Riksförbund arbetat i projektet VindRen med att hitta hållbara lösningar för samexistens för både vindkraftsprojektörer och samebyar vid uppförande av vindkraftsanläggningar inom renskötselområden. I detta arbete finns det riktlinjer för både samer och vindkraftsexploaterer för hur samråd bör bedrivas dem emellan.

Sametinget är sedan 2008 sektorsmyndighet gällande rennäringen. Under 2009 har Sametinget fattat beslut angående två större riksintressen i Sundsvalls kommun.

Följande bör generellt iakttas:

- Känsliga områden som passager, flyttleder bör undantas från exploatering.
- Det är bättre med några få sammanhållna parker än vindkraftverk utspridda över större områden.
- Undvik att skapa barriäreffekter som har negativ styrningseffekt, framförallt vid flyttning av renar.
- Undvik att fragmentisera sammanhållna betesområden genom felaktigt placerade utbyggnadsområden för vindkraft.

Planförslagets riktlinjer förändras enligt följande:

Berörd sameby skall så tidigt som möjligt informeras vid samtliga prövningsärenden.

Enligt gällande internationell rätt får inte ursprungsbefolkningens traditionella näringar tillintetgöras eller påverkas så att de blir ekonomiskt ohållbara. Om prövningen visar att rennäringen i området påverkas i för stor omfattning och om förhandlingar om skadelindrande åtgärder inte bedöms tillgodose en långsiktigt hållbar rennäringens verksamhet skulle en vindkraftsetablering inte kunna tillåtas.

Vid påverkan på använda flyttleder skall alternativa flyttleder anges eller annan flyttningsteknik redovisas.

Naturvård och kulturmiljö

Länsstyrelsen vill påpeka att inom område 5, Rigåsen, finns ett riksintresse naturvård i form av ett Natura 2000-område. Länsstyrelsen önskar också att kommunen tar ställning till eventuella skyddsavstånd till Natura 2000-områden.

I planförslaget sägs det att hänsyn skall tas till riksintressen, vad kommunen avser med hänsyn framgår dock inte och måste förtydligas

Kommentar: Planförslaget omarbetas i enlighet med Länsstyrelsens synpunkter. Är dock svårt att ange exakta skyddsavstånd till Natura 2000-områden då olika värden påverkas olika mycket av en eventuell vindkraftsetablering.

MKB behöver kompletteras med kulturhistoriska karakteriseringar för vart och ett av de utpekade områdena. I MKB bör även redovisas en analys av de effekter ett utpekande av lämplighet för framtida vindkraftsverk kan förväntas få för kulturarvet i sin helhet i dessa områden, immateriella såväl som materiella värden.

Kommentar: MKB:n följer den avgränsning som gjorts tillsammans med länsstyrelsen. Förtydliganden sker inom ramen för denna avgränsning. I den mån det finns kända kulturvärden så uppmärksammas detta i planförslaget, t.ex. Gudmundstjärn.

Mellankommunala frågor

I avsnittet Riktlinjer bör det finnas en redovisning av hur riktlinjerna samordnats med motsvarande riktlinjer i angränsande kommuners fördjupade översiktsplaner för vindkraft.

Kommentar: Planförslaget kompletteras i enlighet med Länsstyrelsen synpunkter.

Hälsa och säkerhet

Avsnittet Risker, säkerhetsavstånd, åtgärder bör kompletteras med riktlinjer att det i närheten av vindkraftsverk ska finnas skyltning som varnar allmänheten för risker av iskast från rotorbladen.

Kommentar: Planförslaget kompletteras i enlighet med Länsstyrelsen synpunkter.

Buller

Bör nämnas i planen att utöver Boverket så har även Naturvårdsverket tagit fram riktlinjer för ljud från vindkraftverk. Nämnar även vindskyddade lägen utan att närmare förklara vad som avses med detta.

Kommentar: Planförslaget kompletteras i enlighet med Länsstyrelsen synpunkter.

Risker, säkerhetsavstånd, åtgärder

Kommunen bör hänvisa till de studier som finns gjorda inom området för exempelvis iskast från rotorbladen. Riktlinjer bör också införas att det i anslutning till vindkraftverk skall sättas upp skyltning som varnar för risk för iskast.

Kommentar: Krav på att informera om risker följer av maskindirektivet som anger att det är ägaren som har att ansvara för information mm kring risker att visas inom området. Det finns därmed inget behov av en riktlinje i själva översiktsplanen för detta. Det är tillverkarens ansvar att tillse att kraven enligt maskindirektivet följs och byggherrens ansvar att se till att kraven enligt plan- och bygglagen och/eller miljöbalken följs vid uppförande. Arbetsmiljöverket ansvarar att bedriva marknadskontroll utifrån maskindirektivet. Dessa uppgifter är hämtade ur Näringsministerns svar till Svenskt landskapsskydd.

Planförslag

För varje område som pekas ut bör en utförlig beskrivning bifogas, där också grova rekommendationer om kommande utbyggnad anges. Områdesbeskrivningen bör också hantera de viktigaste intressen som kan beröras inom respektive område, exempelvis;

- *Landskapsbildspåverkan vid utbyggnad av området.*
- *Kulturhistoriska värden. Fornminnen med mera finns inom eller i anslutning till samtliga utpekade områden. Samtliga kända objekt bör beskrivas för varje område samt att riktlinjer under avsnittet kulturmiljöer och fornlämningar bör utvecklas enligt länsstyrelsens förslag.*
- *Eventuell kunskap om rovfågel förekomst inom respektive område*
- *Områdets nuvarande funktion för friluftsliv, jakt, fiske, vandrings- och skoterleder etcetera.*
- *Kända naturvärden inom området*
- *Beskrivning av befintligt vägnät inom respektive område, möjlighet att nå området via det allmänna vägnätet.*
- *Bedömning av närhet till anslutnings möjligheter till ledningsnät, tänkbara ledningar och anslutningspunkter.*

Kommentar: Planförslaget kommer att omarbetas med tydligare beskrivningar av respektive områden. För ovanstående punkter kommer dock kunskap i vissa fall att inhämtas först i samband med tillåtlighetsprövningen enligt miljöbalken och inte i översiktsplanen. Denna ger då istället rekommendationer om vad som bör hanteras under tillåtlighetsprövningen.

Planeringsmål och planeringsram

Planeringsmålet på sid 8 är baserat på inaktuella nationala planeringsmålet på 10TWh till år 2015 som har upphört att gälla. Det nya målet på 20 TWh har ännu inte regionaliserats.

Till avsnittet Sjöar, vattendrag och våtmarker i planförslaget bör kommunen komplettera med information om att vattenverksamhet kan kräva särskild prövning enligt 11 kap Miljöbalken samt att det i förekommande fall även kan krävas strandskyddsdispens enligt kap 7 Miljöbalken.

Kommentar: Planförslaget ändras enligt Länsstyrelsens synpunkter.

Omgivningspåverkan

Avsnittet bör genomarbetas ytterligare. För ett flertal berörda värden/intressen anges riktlinjer medan andra ej har riktlinjer utsedda. Riktlinjer behöver anges för samtliga.

Kommentar: Planförslaget kommer att omarbetas men bedömningen är att riktlinjer inte behövs för all omgivningspåverkan

Avveckling

Kommunen kan inte bestämma över villkor utformningen, varför det är olämpligt att kommunen formulerar sin riktlinje som ett skall-krav.

Kommentar: Planförslaget omarbetas. Riktlinjen omformuleras till att kommunen i sina yttranden men även i bygglovsärenden skall lyfta frågan om återställande av områden.

Geologi, geotekniska frågor

Inom områden som pekats ut som lämpliga för vindkraftsetableringar saknas undersökningstillstånd, inte heller finns kända mineralfyndigheter. Denna information kan med fördel införas i översiktsplanen.

I planförslaget saknas helt information och geologiska förhållanden inom områdena. Riktlinjerna bör också ta upp att användningen av naturgrus ska så långt som möjligt undvikas, samt bör förutsättningarna för att använda täkter i närområdet anges.

För att lättare kunna avgöra geotekniska riskfaktorer är det värdefullt om kommunen till utställningsskedet har möjlighet att komplettera planen med bedömningar av i vilken omfattning det finns geotekniska förutsättningar att dra fram nya väganslutningar samt i vilken utsträckning det inom respektive område finns goda geotekniska riskfaktorer, till exempel risk för ras/skred i berg/jord. Det framgår inte om detta vägts in vid värderingen av områdets lämplighet.

Kommentar: Många av dessa frågor skall hanteras av exploatören i tillståndsansökan. Kommunen avser inte att utreda detta. Frågan om möjlig väganslutning och anslutning till kraftledningsnätet kommer dock att förtydligas i planförslaget. Riktlinjen om att undvika naturgrus finns i kommunens översiktsplan sedan tidigare.

Ledningsnät

Mellan vindkraftsverk och ledningar är det nödvändigt med ett visst säkerhetsavstånd. Avståndet får inte vara så kort att ett vindkraftsverk vid ett haveri skulle kunna falla över en befintlig ledning. Avståndet måste även vara tillräckligt för säker flygbesiktning.

För att upprätthålla en god flygsäkerhet vid besiktningar rekommenderas att vindkraftsverk och master med en totalhöjd lägre än 50 meter placeras minst 100 meter från kraftledningen. Vindkraftverk och master med stag över 50 meter bör placeras minst 200 meter från kraftledningen.

Kommentar: Planförslaget kompletteras enligt länsstyrelsen förslag.

Radiokommunikationsstråk

I planen bör finnas ett avsnitt som behandlar radio- och telekommunikation, se länsstyrelsens yttrande för förslag av avsnittets utformning.

Kommentar: Planförslaget kompletteras enligt länsstyrelsens förslag.

2. Trafikverket

Trafikverkets yttrande berör riksintressen och andra frågor relaterade till transporter.

Kommentar: Länsstyrelsen har att väga samman statens intressen i ett samlat yttrande. Trafikverkets synpunkter har därför kommenterats i svaren på Länsstyrelsen för Västernorrlands yttrande.

3. Svenska kraftnät

Kommentar: Se ovan punkt 2 Trafikverket samma gäller för Svenska kraftnät

4. Försvarsmakten (Totalförsvaret)

Försvarsmakten vill även påpeka att det finns en konflikt med totalförsvarets intressen inom områdena 1 och 4.

Kommentar: Se ovan punkt 2 Trafikverket samma gäller för Försvarsmakten.

5. Skogsstyrelsen

Vindkraftverkens slutgiltiga placering behöver kontrolleras gentemot skogsstyrelsens befintliga teman och naturvärdesskikt i myndigheternas databaser innan nästa steg påbörjas, dvs. innan en mer detaljerad byggplan utarbetas, eller i samband med miljöprovningen. Detsamma gäller för planerade nya vägar till verken.

Kontakt med skogsstyrelsen tidigt i projekten anses vara gynnsamt.

Under förutsättning att den hänsyn som normalt tas vid avverkning även tas i samband med bygget av vindkraftsverk så ser skogsstyrelsen inga hinder för att använda skogsmark för anläggningar. D.v.s. hänsyn för att inte skador ska uppstå på natur- och kulturmiljö. Djur och fåglar kan påverkas av landbaserad vindkraft.

När det gäller skogsproduktionen så bör påverkan på produktiv skogsmark hållas låg. Totalarealen skogsmark i en vindkraftspark kan bli betydande, så det är viktigt att tydliggöra omfattningen av påverkan.

När det gäller fåglar och fladdermöss så visar studier på att kollisionsrisken är låg men däremot kan de trängas undan från boplatser och flyttstråk. Rovfåglar är extra känsliga. Om rovfågelbon eller andra naturvärden skulle påträffas i området, och dessa kan påverkas av avverkningen och bygget, bör anpassningar göras – vilket även gäller kulturvärden.

Kommentar: Riktlinjerna ses över avseende kontroll gentemot Skogsstyrelsens underlag. I övrigt handlar Skogsstyrelsens synpunkter om frågor som kommer att vara bättre belysta och därför bättre kan hanteras i kommande tillåtlighetsprövning.

6. Mittuniversitetet

Har inget att invända

7. Räddningstjänsten Medelpad

Har inget att invända

8. Timrå kommun

Utpekade områden stämmer väl överens med utpekade områden i Timrå kommun.

När det gäller rennäringens intressen anser Timrå kommun att kommunerna bör ha en samsyn i dessa frågor. Timrå kommun hänvisar till Gränsdragningskommissionens arbete (SOU 2006:14) om Samernas sedvanjemarker och de avgränsningar av områden för renbetesrätt som där finns vilket inte innefattar Timrå och Sundvalls kommuner. Att sametinget har pekat ut egna riksintressen för rennäring där även områden i Timrå och Sundsvall finns med anser vi inte förändrar vårt tidigare ställningstagande.

Samebyarna och rennäringens företrädare bör betraktas som en intressent att ta hänsyn till och deras intressen ska redovisas. Timrå kommun anser det olämpligt att i en översiktsplan ta upp riktlinjer för intrångsersättning eller skadelindrande åtgärder för rennäringen.

Kommentar: Sundsvalls kommun har varit i kontakt med Landsbyggsdepartementet för att få klarhet i hur ställningstagande bör göras gentemot utpekandet av riksintressen för rennäring i kommunen. Sametinget är sedan 2008 sektorsmyndighet och har därför juridisk rätt att peka ut områden som riksintressen. Gränsdragningskommissionens arbete är endast en utredning som departementet valt att inte gå vidare med. Tolkningen är därför att kommunen inte kan bortse från de utpekade områdena för riksintresse rennäring. Om det inte anses finnas underlag för utpekandet av riksintressen för rennäring får beslutet om utpekande överklagas till Sametinget.

9. Nordanstigs kommun

Har inget att invända

10. Hudiksvalls kommun

Avstår från att yttra sig

11. Stadsbyggnadsnämnden, Sundsvalls kommun

Vore givande om man kunde redovisa överklagandepinciperna vid olika typer av prövning i planförslaget.

Definiera begreppet "mindre grupper" av vindkraftverk.

I beskrivningen av de utpekade områdena nämns företag som visat intresse för att etablera sig i området. Bara för att någon visat intresse i ett område behöver inte det betyda att det blir något där och då planen är tänkt att användas under ett flertal år kan den informationen snabbt bli inaktuell. Om intressenterna för de olika områdena ska redovisas bör detta ske under en egen rubrik ex. områdes historik.

Riktlinjerna för Det upplevda landskapet/ naturmiljöer samt Rennäring kan utvecklas och förtydligas mer.

Kommentar: Planförslaget omarbetas i enlighet med synpunkterna, dock kommer ej överklagandepinciper att gås igenom i planförslaget. Med mindre grupper av verk avses upp till 6 st vindkraftsverk oavsett deras höjd. Om verken är högre än 150 m krävs miljöprövning vid två eller fler verk. Är höjden över 120 meter men under 150 meter krävs miljöprövning vid sju eller fler verk. Benämningen mindre grupper av verk kommer omarbetas i utställningsförslaget

12. Kultur- och fritid, Sundsvalls kommun

Från kultur- och fritid föreslås att området Jenåsen geografiska gräns mot Liden och Gudmundstjärn flyttas längre norrut.

Område 1 Stockåsbodarna, Begränsad inverkan på friluftsliv och fiske och ses bland de föreslagna områdena vara bäst lämpade området för vindkraftsverk.

Område 2 Nötåsen, Vindkraftsverk bör inte placeras så de blir synliga från Västbyn eller Anundgård

Område 3 Kråktorpet, Hänsyn behöver visas så att vindkraftsparken inte hindrar allmänhetens tillgång till naturreservatet. Inom området finns dessutom viktiga lämningar efter bosättningar som bör skyddas.

Område 4 Jenåsen, Finns risk att vindkraftsparken ger begränsningar i friluftslivet p.g.a. sin närhet till Gudmundstjärns naturreservat samt Lidens fiskevårdsområde. Vindkraftsverk är inte förenliga med den landskapsbild som hör Gudmundstjärn till, och bör inte heller ingå i den landskapsbild som upplevs från lilla och stora Mosjön.

Område 5 Rigåsen, Vindkraften anses komma att begränsa det rörliga friluftslivet inom området. Området ligger inom Lögdö vildmark, Sundsvalls kommuns fritidsgårdar har ett eget sommarlägerområde här och Lövsjön är en populär fiskesjö där SCA sätter ut fisk.

Kommentar: I planarbetet har landskapsbilden från Gudmundstjärn studerats. Det finns berg som skymmer de vindkraftverk som planeras. Föreslagna områden för storskalig vindkraft kommer att få justerade gränser. Områdesbeskrivningarna ses över

så att krav ställs på redovisning av siktlinjer från Gudmundstjärn. För området Nötåsen har bygglov beslutats men beslutet har överklagats.

13. Gatuavdelningen, Sundsvalls kommun

Inga synpunkter

14. Miljönämnden, Sundsvalls kommun

Det saknas beskrivning om hur urvalsprocessen har sett ut för utpekade områden. Önskar även se att temaplanen markerar att ingrepp i resterande stora opåverkade områden måste ske med stor varsamhet.

Definierar vad som menas med "mindre grupp" utav verk.

Betona vikten av att Natura 2000-områdena Lovik/Storflon och Rigåsen skyddas från påverkan så att områdenas funktion kan bibehållas.

Undantagsområdena bör utökas med området söder om Hasselsjön och Åmingen samt med grundområdena öster om Njurundakusten.

Framhålla att temaplanen inte får förhindra en ersättning av vindkraftsverket på Björkön i Njurunda med ett nytt om det blir aktuellt.

Kommentar: Planförslaget förändras enligt miljönämndens yttrande. Referenserna till "stora opåverkade områden" kommer styckas från utställningshandlingarna då dessa inte finns utpekade i kommunens översiktsplan. Benämningen mindre grupper av verk kommer omarbetas i utställningsförslaget.

15. Miljökontoret, Sundsvalls kommun

Genomgång av förslag på redaktionella ändringar av planförslaget, se yttrandet för ytterligare information.

Kommentar: Uppgifterna noteras.

16. Sundsvall Energi

Miljökonsekvensbeskrivningen bör utvecklas med en större grad av kvantitativ bedömning av olika faktorer för att på ett tydligare vis värdera miljönyttan med vindkraft i relation till andra intressen.

Kommentar: Miljökonsekvensbeskrivning kommer att följa den avgränsning som gjorts i samråd med Länsstyrelsen. Synpunkterna kommer inte att beaktas.

17. Naturskyddsföreningen Sundsvall

Naturskyddsföreningen ställer sig generellt positiv till vindkraftsetableringar. Dock får etableringen av dessa inte komma på bekostnad av värdefull natur och hotade

arter. Vindkraft får ej lokaliseras till platser med omfattande skydd, så som Natura 2000-områden eller reservat, om så är fallet bör en bred kantzön tillämpas. Exempelvis området Kråktorpet är ett exempel på detta.

Områden som också bör undantas är från utbyggnad av vindkraft är områden med relativt opåverkad skog, vilket det vid en första anblick verkar finnas gott om i Stockåsbodarna. I samma område finns även en del bofasta, och viltvård och friluftsliv bedrivs här. En vindkraftspark skulle kunna avskärma lokalbefolkningen från skogen.

Något som kan vara svårt att påverka men som har en stor påverkan på miljön är nya vägar, då dessa fragmenterar landskapet samt förhindrar markbiotoper från att spridas. En annan önskad effekt är att fler bilvägar ökar åtkomsten till annars avlägsna skogsmarker, vilket i sin tur gör avverkningar billigare och medför en ökad avskogning.

Kommentar: Planförslaget redovisar redan att en frizon skall finnas för att skydda värdefull natur. Natura 2000-områden och reservat finns redovisade i planförslaget. Hänsyn och skydd av naturområden och djurliv skall även redovisas i kommande miljö tillåtlighetsprövning av exploatören. Den största risken för påverkan av naturvärden ligger i väg- och ledningsdragningar. Vindkraftverken i sig ger dock större påverkan på djurlivet. Området Stockåsbodarna kommer att förändras i planförslaget.

18. Medelpads ornitologiska förening

Det saknas erfarenheter gällande storskaliga vindkraftsetableringar i skogsmiljö. Av örn-arterna är det främst kungsörnen som riskerar att påverkas negativt. Förutom konflikten med örn och vindkraft finns ett antal rödlistade arter som kan komma att påverkas negativt av vindkrafts utbyggnad på olika sätt. Det är därför viktigt att etableringar föregås av inventeringar så tidigt som möjligt. Föreningen delar kommunens uppfattning om förbudsområden samt vill se att Målsta-allmänningen läggs till förbudsområdena.

Områdena 1,2 och 3: Utifrån vår kunskap utgör eventuella vindkraftsetableringar inga direkta hot mot något kungsörnsrevir.

Områdena 4 och 5: Dessa områden anser vi bör tas bort som utpekade områden med hänsyn till en stadig förekomst av kungsörn. Vi har konstaterat ett flertal lyckade häckningar samt årliga observationer av köns mogna kungsörnar i området sedan 10 år tillbaka i tiden.

Anser att kommun bör ställa sig restriktivt emot vindkraftsetableringar i hela kommunens norra delar, pga. återkommande kungsörn.

Detaljkartor över utpekade områden bör kompletteras med information ex. naturvårdsobjekt och riksintressen.

Ändra bedömningen att trots det faktum att en etablering ligger utanför ett Natura 2000-område innebär det inte nödvändigtvis att det blir en liten negativ miljöpåverkan. Det är viktigt att ta hänsyn till omkringliggande terräng.

Kommentar: Fågelinventeringar sker i samband med prövning av miljötillstånd av exploatören. Målstaallmanningen är ett kommunalt naturreservat och skall redovisas i planförslaget. Område 1 och 5 kommer att få förändrad utformning, område 2 tas bort som större vindkraftsetablering eftersom det handlar om färre än 6 verk. För område 3 och område 4 kommer gränserna att ritas om.

19. Elkänsligas förening i Västernorrlands län

Yttrandet vänder sig emot vindkraft i allmänhet och anser att Sverige bör satsa på turism istället. Föreningen anser att Sverige istället bör satsa på solenergi och osmotiskt tryck istället för vindkraft.

Kommentar: Yttrandet har ingen koppling till planförslagets innehåll.

20. Svenska samiska riksförbundet

Miljökonsekvensbeskrivningen har inte på ett tillräckligt sätt belyst och tagit hänsyn till socioekonomiska och kulturella effekter av planerade aktiviteter. Samebyarnas traditionella markanvändning och betydelsen av det samiska landskapet beaktas inte heller. Vindkraftsetableringar bör komma till stånd genom att företaget tar ansvar för tidiga kontakter med samebyarna och andra representanter för det samiska samhället för att hitta lämpliga lokaliseringar.

Sametinget önskar ha sett att fysiska samråd hållits med samebyarna för att diskutera varje område som ansetts vara lämpligt för vindkraft. Det bör även ha hållits ett samråd med samebyarna angående avgränsningar och innehåll i den miljökonsekvensbeskrivning som gjorts.

Det framgår inte av samrådshandlingen hur kommunen har gjort bedömningen att ett område lämpar sig för vindkraftsetableringar i förhållande till motstående intressen. Går inte heller att se någon koppling mellan miljökonsekvensbeskrivningen, de konsekvenser för landskap, kulturmiljö, andra intresse etc. som beskrivs där och framtagandet av föreslagna områden. MKB:n är alldeles för generell och grund vad gäller den samiska markanvändningen, inklusive rennäringen.

För rennäringen är det främst den ökade fragmenteringen av landskapet som orsakar problem då betesmarkerna styckas upp och förflyttningarna mellan årstidslandet försvåras. Men även kulturhistoriskt har landskapet betydelse för samerna. Samebyarna bedriver rennäring inom flera kommuner och påverkas av flera olika kommuners vindkraftsplaner. Det saknas en bedömning av de s.k. kumulativa effekterna på samernas betesmarker i MKB:n.

Bristande redovisning av den forskning som finns. Den bristfälliga analysen av den forskning och erfarenheter som finns idag innebär att bedömningen av vilka områden som inte lämpar sig för vindkraft har påverkats .

Kommentar: Yttrande har inkommit från Voerense sameby som har riksintresseområden för bete som idag inte används. Jiingevarie har inte inkommit med något yttrande men har viss förekomst av renbete inom kommunens gränser.

Kontakt kommer att tas med dem på nytt för att höra deras syn på socioekonomiska och kulturella effekter av planförslaget i samband med utställningen. Kommunen instämmer i att exploatörer bör ta kontakt med samerna tidigt men har inget inflytande över detta. Kommunen har genomfört tre samrådsmöten, samtliga som fått samrådshandlingar har även informerats om att dessa möten skall hållas. Vi har även angett att vi gärna deltar i andra möten om kontakt tas med oss om detta. Om berörda byar kontaktat oss och önskat fysiska samråd under samrådstiden så hade vi genomfört dessa. Avgränsning av MKB: sker i samråd med Länsstyrelsen.

Miljökonsekvensbeskrivningen kommer att omarbetas så att den redovisar konsekvenser för varje föreslaget område för storskalig vindkraftetablering. Det är förståeligt att flera kommuners planer tillsammans ger kumulativa effekter för rennäringen, den frågan föreslår kommunen att sametinget lyfter till nationell nivå.

Det är ett problem att forskning gällande vindkraftetablering i skogslandskap är begränsad. Ännu finns ingen helt tillförlitlig forskning inom om de konsekvenser en vindkraftsutbyggnad kan få på rennäringen. De studier som genomförts i Nordamerika och Norge kan med tillförlitlighet inte överföras på svenska förhållanden. När det gäller större vindkraftsparker i svenska rennäringsområden finns i dagsläget inga studier publicerade, men ett antal sådana är på väg. Studierna som finns ger tvetydiga svar på hur störda renarna kan tänkas bli av vindkraftsverk.

Svensk Vindenergi har i samarbete med Svenska Samers Riksförbund arbetat i projektet VindRen med att hitta hållbara lösningar för samexistens för både vindkraftsprojektörer och samebyar vid uppförande av vindkraftsanläggningar inom renskötselområden. I detta arbete finns det riktlinjer för både same och vindkraftsexploatörer för hur samråd bör bedrivas.

När det gäller riksintresseområden har kommunen även fått yttranden som anger att vi bör använda oss av Gränsdragningskommissionens slutsatser istället för de av Sametinget utpekade riksintresseområdena. Slutsatserna från kommissionen är att samerna saknar sedvanerätt att bedriva rennäring i Sundsvalls kommun och därför saknar utpekandet av riksintressen för rennäring i Sundsvalls kommun grund.

21. Voernese Sameby

Finner att rennäringen i huvudsak är bra och utförligt belyst. Inga hjordar från Voernese sameby betar just nu kring Sundsvall, men de tänkta platserna för vindkraftverk är just sådana ställen som kan bli aktuellt för renbete (höglänta och lavbevuxna områden). Det är dock i dagsläget omöjligt att peka ut speciella områden som är mer eller mindre viktiga.

Goda kommunikationer med kommunen är en bra förutsättning och om samebyn måste använda de aktuella områdena i framtiden, bör en etablerad kontakt finnas tillgänglig för att kunna hantera de problem som kan uppstå.

Kommentar: Sundsvalls kommun kommer att meddela Voernese sameby kontaktuppgifter till miljökontor och stadsbyggnadskontor.

22. Svenska vindbolaget

Anser att kommunen sammantaget har tagit fram ett väl genomarbetat förslag.

23. Eolus vind

Yrkar på att bolaget föreslagna vindkraftsprojekt, Nylandsbergen, pekas ut som lämpligt för större vindkraftsetablering mot bakgrund av att projektet uppfyller merparten av de riktlinjer som planen anger idag.

El-anslutning: *Samtliga vindkraftsparker i Sundsvalls kommun planerar att el-anslutas till ett nytt ställverk i Nysäter. Nylandsbergen ligger endast 3 km från denna anslutningspunkt. Då el-anslutningar ofta är en knäckfråga för om ett vindkraftsprojekt förverkligas eller ej är detta till stor fördel för projektet.*

Naturmiljö: *Bolaget anser att projekt Nylandsberget möjliga påverkan på den lokala naturmiljön utgör den huvudsakliga anledningen till varför området inte pekats ut som lämpligt för vindbruk. Bolaget vill bemöta Miljökontorets argument gällande att området kan anses vara opåverkat samt att vägdragningar skulle kunna innebära en betydande fragmentering av landskapet. Miljökontoret har även påtalat att området utgör ett möjligt framtida utflyktsmål.*

Idag bedrivs aktivt industriellt skogsbruk i området. Det finns redan gott om befintliga vägar i området med påföljden att landskapet redan kan anses vara fragmenterat. I stora delar av området har granskog planterats tätt vilket starkt begränsar växtligheten i markskiktet samt möjligheterna för bl.a. bärplockning och vandring. Flera hyggen förekommer i området och det finns ingen känd vandringsled eller annan attraktionskraft återfinns i området utöver möjligheten att vistas i skogsmiljö. Under bolagets närboendesamråd har ingen information framkommit som bekräftar att området utgör en attraktiv plats för friluftsliv. Bolaget anser att andra delar av kommunen kommer utnyttjas som framtida möjliga utflyktsmål för Sundsvalls befolkning. Bolaget ställer sig därför oförstående till miljökontorets uppfattning av området och anser att området bör pekas ut som lämpligt för storskaliga vindkraftsetableringar.

Etablerings området berör inget riksintresse för naturvård/kulturmiljö-vård/friluftsliv/rennäring, naturreservat eller Natura 2000-område. Ingen känd våtmark av högt biologiskt värde berörs av projektet. Vägarna inom området bedöms ha en mycket god standard och kräver endast mindre förstärkningar. Huvudalternativet för infartsväg till området utgår från söder via Bryggjärn. Flera tyngre instanser har redan yttrat sig positiva till projektet bl.a. Forsvarsmakten, Luftfartsverket samt teleoperatören i området. Att vindkraftsverk syns i landskapsbilden utgör i sig inget negativt vilket formuleringar i planen kan tolkas som. Bolaget anser att vindkraftsverk i landskapet kan symbolisera ett ansvarstagande och ett hållbart samhälle. I Länsstyrelsens regionala landskapsanalys är det delområde som projekt Nylandsbergen berör förklarar som lämpligt för vindkraft.

Endast 5 områden pekas ut som lämpliga för större vindkraftsetableringar övriga vitmarkerade områden möjliggör enligt nuvarande förslag enbart mindre vindkraftsparker, vilket med dagens lagstiftning och teknik innebär anläggande av upp

till 6 verk. Att en så stor del av kommunens yta endast öppnar upp för mindre anläggningar begränsar möjligheterna starkt till att få ekonomi i projekten.

Kommentar: Planförslaget revideras så att lämpligheten för större vindkraftsetablering i området Nylandsberget prövas. Ytterligare underlag från länsstyrelsens landskapsanalys kommer att redovisas i planförslaget. De i samrådshandlingen redovisade föreslagna områdena för större vindkraftsetablering omfattar uppskattningsvis ca 200 vindkraftverk, om alla dessa byggs motsvarar det ca 1700 GWh per år.

s. 12 "Kraftledningar inom vindparker prövas i miljöärendet, men även anslutande kraftledningars miljöpåverkan bör prövas samtidigt"

Då frågor kring anslutande kraftledningar ägs av det företag som har nätkoncession i området för ett planerat vindkraftsprojekt begränsar det möjligheterna för ett vindkraftsbolag att ge ett utförligt svar på denna fråga.

Kommentar: Skrivningen om anslutande kraftledningar formuleras om eftersom det är ett annat ärende men frågan om anslutande kraftledningar är av intresse för kommunen.

s. 17: Inga parker tillåts närmare än 1 km från bebyggelse

1 km till närboende är ett mycket generöst avstånd. Hänsynsavstånd till boende är oftast kopplat till ljud- och landskapsbildspåverkan från vindkraftsverken. Med tanke på att Sundsvalls kommun till största delen består av skog, vilket normalt dämpar ljudutbredningen och sikten mot vindkraftsverken betydligt, borde ett lägre säkerhetsavstånd/hänsynsavstånd (exempelvis 600 meter) vara mer än tillräckligt.

Kommentar: Det föreslagna avståndet är ett riktvärde, inte ett exakt värde. Effekterna i form av påverkan med ljud, reflexer m.m. kan innebära att avståndet såväl ökas som minskas. Skog dämpar effekten, men denna dämpning upphör vid avverkning.

s. 41: Naturmiljöer. "Placering av vindkraft inom eller i närheten av områden som angivits vara av riksintresse för naturvården, reservat eller dylikt bör ske ytterst restriktivt"

Flera vindkraftsprojekt inom Sverige har förlagts inom områden som förklarats som bl.a. riksintresse för naturvård. Värdefulla naturområden har olika värden knutna till sig, ett riksintresse eller naturreservat utformning och syfte bör vara starkt vägledande. Då anstånd inte behöver utgöra den avgörande faktorn. Kommunens ställningstagande är rätt men formuleringen "ytterst restriktiv" är i sammanhanget för sträng.

Kommentar: Kommunen skall i översiktsplanering visa hur de säkerställer riksintressen. Om vindkraft är förenligt med riksintresset eller inte avgörs av vad riksintresset består i. Formuleringen ytterst restriktiv ändras till att det skall prövas mot att riksintressets värde inte påtagligt skadas.

Ordet buller har betydelsen "negativt uppfattat ljud". Människans inställning till ljud är subjektiv och ljud från vindkraftsverk bör därför inte enbart bedömas som negativt. Bör ändra buller till ljud istället.

Benämningen skyddsavstånd är även det ett negativt laddat uttryck, bör ändras till hänsynsavstånd som är en mer lämpig formulering.

Kommentar: Ljud från vindkraftverk är att hänföra till buller, särskilt i de miljöer där inga andra ljud än de naturligt förekommande finns sedan tidigare. Dock är ljudnivåerna inte höga, utan det handlar om lågfrekvent buller ungefär i samma nivå som äldre ventilationssystem.

Vad gäller rennäring så tas den upp två gånger i sammanfattningen och det bör framgå vilken riksintresseredovisning kommunen anser ska vara vägledande, är det Sametingets markanvändningskartor eller Gränsdragningskommissionens slutsatser?

Kommentar: Planförslaget kommer att ändras vad gäller skrivningar kring rennäringsen. Ställningstagande kommer att ske avseende om det är Gränsdragningskommissionens arbete eller Sametingets markanvändningskartor som skall definiera riksintresset.

24. SSE Renewables

Önskar se att bolagets föreslagna vindkraftspark väster om Matfors läggs till i planen som lämpligt för större vindkraftsetableringar. I tidigare samråd har kommunen ställt sig negativ till etableringen då det ansetts vara olämpligt med större vindkraftsetableringar söder om Ljungan, eftersom området ej nyttjas av rennäringsen och därför kan vara lämpligt för rovdjur, så som järv, varg och kungsörn.

Under bolagets inventeringar har det inte kunnat påvisas någon närvaro av varg. Efter att ha varit i kontakt med länsstyrelsens rovdjursspårare så har det visat sig att det finns järv i trakterna kring Matfors, Bolaget kommer att ta kontakt med SLU för mer information om vindkraftens påverkan på järv. Inventeringen av kungsörn pågår ännu, i Sollefteå kommuns fördjupade översiktsplan för vindbruk används ett avstånd på 1 km till kungsörnsens boplatser. SSER föreslår att Sundsvalls kommun överväger detta avstånd istället för kravet på 2 km som det är i nuvarande förslag.

Kommentar: Planförslaget kommer att tydligare redovisa hur urvalet av områden skett. I detta sammanhang kommer även att prövas om det finns ytterligare områden som kan vara lämpliga för större vindkraftsetableringar. När det gäller avstånd till kungsörnsens boplatser används samma avstånd som Timrå kommun, d.v.s. 2 km.

SSER instämmer inte med kommunen att området kan kallas opåverkat. Marken har många olika ägare, det innebär att det är ett skogsvårdsområde med stor variation av skogens ålder och därmed även markanvändning. Bolaget ska även genomföra en naturinventering för att se hur naturen ser ut i området och om det finns några extra värdefulla naturmiljöer.

Kommentar: Med stora opåverkade områden avses: 3 kap, 2§ Miljöbalken, Stora mark- och vattenområden som inte alls eller endast obetydligt är påverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön skall så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt påverka områdenas karaktär. Då kommunen ej redovisat vilka områden som kan klassas som stora opåverkade områden i översiktsplanen kommer dessa argument strykas i utställningsförslaget.

I förslaget föreslås ett avstånd på 10 km bör hållas mellan olika vindkraftsparker, detta avstånd bör sänkas till 5 km för att möjliggöra att vindkraftsparkerna kan samlas till vissa områden.

Kommentar: Planförslaget skall omarbetas så att ytterligare lägen prövas samtidigt tas riktlinjen om avstånd mellan parker bort. Prövningen av nya kommande parker bör ske utifrån en allmän lämplighetsprövning.

Även avståndet till boende (1 km) bör ändras, istället bör riktvärden för ljudnivåerna från vindkraftsverken (35 och 40 dB) styra avstånden. Tillsammans med övriga projekt under diskussion i anslutning till Matfors i Sundsvalls kommun och i Ånge kommun finns stora synergieffekter beträffande nätanslutning, transport, bygg samt drift och service. Företaget noterar även att det i näraliggande området till Sundsvalls kommun finns områden som Ånge kommun betraktar som lämpliga för vindkraft.

Kommentar: Avståndet till boende är även motiverat utifrån möjligheten att röra sig i närområdet av bostaden året runt. Utöver detta bör hänsyn till ljudnivåer beaktas.

25. Holmen

Holmen Energi önskar etablera en vindkraftspark i Sundsvalls kommuns sydvästra del, då det utgör en viktig del i Holmens planer att bygga 1 TWh vindkraft till år 2020. Området är kopplat till två områden inom Ånge kommun med en gemensam nätanslutning med SSE Renewables.

- Området bedöms ha ett bra vindläge
- Området tolkades som lämpligt enligt tidigare utgiven översiktsplan
- Området bedöms ha mindre konflikt med samerna
- Goda förutsättningar för bra nätanslutning
- Relativt glest område

Kommentar: I det reviderade förslaget skall alla föreslagna områden i kommunen, både utpekade och föreslagna, gås igenom och motiveras varför de pekas ut eller ej.

26. wpd Scandinavia

Det är många faktorer som ska stämma för att en vindkraftspark ska kunna byggas vilket innebär att det sannolikt behövs fler områden för vindkraft som är möjliga att undersöka än vad som slutligen kan byggas.

Wpd har identifierat ett område i norra delen av kommunen, Storberget öster om Stor-Gussjön, som intressant för etablering av vindkraft.

Baserar sig på:

- Vindförhållandena bör vara tillräckligt goda
- Området ligger långt från samlad bebyggelse
- Potentiell möjlighet till anslutning finns i närområdet
- Befintligt vägnät
- Inga naturreservat eller riksintressen för natur- eller kulturmiljövård

- *Kopplar samman med utpekade områden i Ragunda kommun*

Kommentar: I det reviderade förslaget skall alla föreslagna områden i kommunen, både utpekade och föreslagna, gås igenom och motiveras varför de pekas ut eller ej.

27. SCA

Bolaget har en positiv inställning till vindkraft, och verkar i olika sammanhang för en utbyggnad. I stort anser SCA att samrådshandlingen är väl strukturerad och genomarbetad, emellertid vill bolaget framföra följande synpunkter:

- *Ytterligare områden: Mycket måste fungera för att en vindkraftsetablering ska kunna byggas. Kommunen bör därför planera få ytterligare områden då Nötåsen knappast kan räknas till en större etablering och då totalförsvaret motsätter sig Jenåsen. SCA rekommenderar att även Nylandsbergen läggs till som ett lämpligt område för större vindkraftsverk.*
- *Skyddsavstånd till örnbö: Anser att skyddsavståndet till örnbö bör ändras från 2 km till 1 km. Stor arealmässig skillnad mellan 1 och 2 km (3 kvadratkilometer resp. 12,5 kvadratkilometer) skyddsavstånd. För att kunna bestämma erforderligt skyddsavstånd för ett visst örnbö krävs en särskild utredning som tar hänsyn till de specifika förutsättningarna. Därtill bör tilläggas att frågan om lämpligt säkerhetsavstånd kommer prövas av tillståndsmöjligheten.*
- *Rennäring: Bolaget anser att riktlinjerna för rennäringen är irrelevanta. Sametinget har pekat ut två områden kring Liden som tänkbara riksintressen för rennäringen, innebär inte att det är ett riksintresse. Är inte juridiskt bindande och ska enbart ses som ett förslag och anspråk vad de anser vara av intresse. Ett områdes status som riksintresse blir rättsligt fastställt först genom en juridiskt bindande plan eller beslut i enskilt ärende.*

Kommentar: Ställningstagande skall göras gentemot Gränsdragningskommissionens arbete resp. Sametingets markanvändningskartor.

28. Gröna fastigheter

Motsätter sig en etablering av vindkraft väster om Matfors. Området är betydelsefullt för lokalbefolkningen och andra. Jakt, fiske, bär- och svampplockning samt naturupplevelser. Icke att förglömma ett aktivt skogsbruk. Ett rikt fågelliv och djurliv, både varg och björn har siktats i området. "Nattviol går att finna i området. Området anses ha goda förutsättningar att utveckling av friluftsliv och turism. Det finns idéer att starta upp företag för naturupplevelser och överlevnadskurser i området. Vindkraftsutbyggnaden riskerar att försämra livskvaliteten för befolkningarna i byarna, risker för iskast är ej utredd i den omfattning som är önskvärd. Allt fler kommuner i norrland välkomnar människor från tätbefolkade områden i Europa att flytta in. Det är ett växande behov av lugnare liv och mer tystnad för fler idag.

Kommentar: Framförallt påverkas, jakt och naturupplevelser samt djurliv. Bär- och svampplockning kan även ske efter en vindkraftsutbyggnad. Sammantaget handlar planen om att väga vindkraftsutbyggnad mot andra intressen. Planförslaget kommer att förtydligas i hur urvalet av områden genomförts. Skrivningarna i planförslaget om iskastning kommer att förtydligas.

29. Claes-Erik Simonsbacka

Önskar se att bestämmelserna kring EU:s maskindirektiv införs i planförslaget.

Kommentar: Maskindirektivet har i erforderliga delar redan införlivats i svensk lagstiftning. Den ansvariga myndigheten, Arbetsmiljöverket arbetar aktivt med frågan. Vindkraftsanläggningar ska prövas enligt plan- och bygglagen och/eller miljöbalken och kommunerna har ett tillsynsansvar. I denna prövning ingår inte att beakta maskindirektivet eller något annat produktdirektiv. Det är tillverkarens ansvar att tillse att kraven enligt maskindirektivet följs och byggherrens ansvar att se till att kraven enligt plan- och bygglagen och/eller miljöbalken följs vid uppförande. Arbetsmiljöverket har vad avser maskindirektivet ansvar att bedriva marknads kontroll. Vad gäller inhägnade säkerhetsområden runt vindkraftsverk fastställer maskindirektivet inte några precisa krav. Synpunkter tillgodoses ej i planförslaget.

30. Synpunkter från Ede skogar och andra berörda

Vänder sig emot etableringen av Stockåsbodarna. Informationen till markägare och andra berörda har varit undermålig. Finns en utbredd rädsla att ett projekt av denna storlek kommer ha en mycket stor inverkan på skogsbruk, djur, fågelliv, jakt, friluftsliv och stugägare. Vindkraftsparker sänker värdet på intilliggande skogsfastigheter då landskapsbilden industrialiseras. Vid ett eventuellt godkännande av byggnationen hur löses problemet med att ersätta de som är emot detta och som drabbas av värdeförluster på sina fastigheter? En överdriven vindkraftsetablering påverkar samarbetet inom skogsbruket negativt.

Kommentar: Området som i planförslaget nämnts Stockåsbodarna kommer att i fortsättningen kallas för Oxåsen. Området har även minskat i omfattning och förändrats med anledning av de synpunkter som kommit in. Frågan om eventuell värdeförändring av skogsfastigheter ingår inte i planförslaget att hantera eftersom en översiktsplan inte är juridiskt bindande och därmed inte var grund för inlösen. Frågan om ersättning bör väckas mot exploatören.

I de fall kommunen detaljplanerar området krävs skottillstånd för varje person som skall jaga i området. Gör det dyrt att bedriva jakt i området. Jägarförbundet menar att markägare och jakt arrendatorer ska kräva intrångsersättning om en vindkraftspark byggs. Om EU:s maskindirektiv följs innebär det att vindkraftsverken inhägnas, detta kommer att innebära stora inskränkningar på området. Finns risker för iskast från vindkraftsverken vintertid, något som ej nämns i samrådsunderlaget.

Kommentar: Detaljplaneläggning är inte aktuellt. Frågan om intrångsersättning får tas upp med exploatören. Vad gäller maskindirektivet se svaret under punkt 29. Iskastning är behandlat i planförslaget under rubriken risker, säkerhetsavstånd och åtgärder, men kommer att utvecklas ytterligare i utställningsförslaget.

Ytterligare ett problem är det lågfrekventa buller som vindkraftsverk avger. Lågfrekvent buller mellan 32 och 200 Hz dämpas mindre med ökade avstånd än vad högfrekvent buller gör. Avståndet mellan vindkraftspark och bebyggelse/fritidshus måste därför ökas mer för att bemästra lågfrekvent buller.

Kommentar: Planförslaget har idag rekommenderat avstånd på 1 km till närmaste bostad. Bedömningen är att detta avstånd är tillräckligt.

I planförslaget har en miljökonsekvensbeskrivning, MKB, gjorts. I denna gör kommunen bedömningen "Liten negativ miljöpåverkan" för Natur och flora och fauna, med tanke på vad som finns och har setts i området och även häckar här. En reviderad MKB bör göras när inte marken är snötäckt med hjälp av externa experter.

En viktig fråga som måste klargöras är vem som ansvarar för avveckling och demontering när kraftverket tjänat ut.

- *Ett omtag måste göras gällande MKB:n där hänsyn ska tas till de aktuella realiteter som existerar i området.*
- *Vindkraftsverken får inte synas eller höras, och inte heller störa horisontlinjen från någon typ av bebyggelse i bygden. Verken får ej heller kräva några nya kraftnät, kraftdistributionen skall ske i befintligt nät.*
- *Värdeminskning på intilliggande fastigheter och skadeståndskrav är viktigt att ta hänsyn till.*
- *Framtida skogsbruk och jakt kommer påverkas mycket negativt. Frågor om säkerhetsavstånd och avveckling måste också lösas.*

Förordar istället en småskalig utbyggnad där området utses i samarbete med berörda parter. Eller en utbyggnad av befintlig vattenkraft i Ljunganområdet med omnejd.

Kommentar: MKB kommer att fördjupas och varje föreslaget område för storskalig vindkraftsutbyggnad kommer att redovisas separat. Inventeringar sker inte som underlag för detta planförslag utan i samband med den tillståndsprövning som exploatören ansvarar för. I de områden där vindkraft byggs ut kan jakten komma att påverkas negativt. Planförslaget skall vara en sammanvägning av såväl negativa som positiva konsekvenser av en utbyggnad och det innebär kompromisser.

31. Stöde skoterklubb

Om en vindkraftspark skulle bli verklighet i Stockåsbodarna skulle allt friluftsliv ute i marken att bli förbjudet. Med säkerhetsavstånd om 540 meter kring varje snurra så blir det i princip totalförbud att vistas i området norr om Stöde. Det här området är idag ett populärt område för friluftsliv samt utövandet av fritidsintressen som ex. jakt, fiske, skidåkning, skoteråkning m.m. Bland annat går Stöde skoterklubbs norrgående led genom området och klubbstugan vid Örasjön blir otillgänglig.

Mittnorden leden avstängs (kust-fjäll), vidare används denna led för åkning från kust till Funäsdalen via Stöde vidare mot Naggen-Östavall-Vemdalen. Vi i klubben ser med oro på att detta projekt blir verklighet. Kan inte förstå varför ett så stort område ska i princip avstängas för en så stor allmänhet och allemansrätten.

Kommentar: Inom ett område för storskalig vindkraftsutbyggnad samlas kraftverken på höjderna. Områdena byggs inte ut på hela ytan. Yttrandet från Stöde skoterklubb visar dock på behovet av att i tillståndsärenden ha tidiga samråd så att skoterleder, utflyktsmål m.m. i området kan behållas, alternativt flyttas för fortsatt nyttjande. Det

är inte aktuellt att inhägna området men det är bra om medvetenhet finns om risker för iskastning bland dem som vill vistas i nära anslutning till kraftverken.

32. Livskvalitet för Ede-Stöde socken

Nystartad förening som skall ingå i Svenskt landskapsskydd. Tycker det är olämpligt med jättesnurror i skog och natur, där vilt jägare, fiskare, friluftsmänniskor bärplockare ska vistas. De som bor i området är redan tillräckligt störda som det är av tung trafik. Sedan finns ett rikt liv på vilt och rovdjur tex. Vid Nyåsens fäbovall finns det fladdermöss och svalor. Sedan finns det hare, tjäder, orre, järpe, älg och rådjur. Örn har setts vid Nyåsen, Grönåsen och norr om Stortjärn i flera år. Nyåsens fäbovall finns kvar med flera stugor, vi tycker det är olämpligt att bygga där. Protesterar även emot att många fastighetsägare och stugägare är omedveten om denna vindkraftsindustri som skall växa upp. De har ej fått information som berör dem och hinner ej yttra sig.

Kommentar: Området kommer att minskas i omfattning i planförslaget som ställs ut. Kommunen har annonserat och skickat ut handlingar på samråd till föreningar, intresseorganisationer m.m. samt genomfört flera samrådsmöten. Informationsinsatsen har varit större än vad som erfordrats enligt lag. Tyvärr är det svårt att nå alla med information idag. Den som vill hålla sig informerad måste själv också ta ett ansvar för att läsa t ex kommunens annonser i dagspressen och annan nyhetsförmedling.

33. Boende Västra Edebovägen

Protesterar emot vindkraftsindustrin som skall byggas upp med stor belastning på vägen där vi bor. Vi bor här för att i lugn och ro få vistas i skog och natur. Finns redan många störmoment längs med vägen och anser att vi redan blir tillräckligt störda för att bo på landsbygden.

Kommentar: Det är ännu inte klart hur anslutningsvägen till en eventuell vindkraftspark skall dras. Från kommunens sida är bedömningen att annan anslutning bör sökas än via Västra Edebovägen genom byn.

34. Lycksjöns fritidshusområde

Yttrande avser i första hand området benämnt som Stockåsbodarna.

Vi förutsätter att kommunens förslag till östra gräns för området Stockåsbodarna ska gälla innebärande att inga vindkraftsverk ska få placeras på Brickberget m.fl. höjder mot Södra Hullsjön. Vi är helt emot att vindkraftsverk placeras på och omkring Koberget. Kravet/förutsättningen utgår från att vi bedömer att buller/störande ljud från vindkraftsverken skulle utgöra en mycket negativ påverkan för oss i ett övrigt tyst område. Vi bedömer också att vi kommer att drabbas av skuggor om ett vindkraftsverk skulle placeras på Koberget. Etablering av en vindkraftspark i direkt närhet medför även att fastigheternas värde minskar. Vi har därutöver en övergripande synpunkt på att det planerade området Stockåsbodarna borde minskar i omfattning och därmed innehålla färre vindkraftsverk. Motiveringen till detta är att större vindkraftsparker ger en känsla av industriområde. Vi tycker det finns naturvärden som försvarar att ett större skogsområde bevaras för natur och friluftsliv. Slutligen har vi synpunkter på att

området i kommunens förslag benämns Stockåsbodarna. Platsen Stockåsbodarna ligger i Ånge kommun och kan därför vara förvirrande. Bara för att Sv Vindbolaget använder det namnet i handlingarna behöver inte det betyda att Sundsvalls kommun benämner området på samma sätt. Ett förslag till namn i kommunens plan skulle kunna vara Nyåsen.

Kommentar: Brickberget ligger utanför det föreslagna området för storskalig vindkraftsutbyggnad. Koberget ligger inom området och kan därmed bli aktuellt för storskalig vindkraftsutbyggnad. I planförslaget anges att Naturvårdsverkets- och Boverkets riktvärden för buller skall användas och bedömningen är att Lycksjön inte kommer att påtagligt påverkas av ljud från kraftverken. Numera sker en beläggning av bladen så att reflexer inte uppstår. Områdesnamnet Stockåsbodarna ersätts med namnet Oxåsen. Området kommer även att få en minskad omfattning. Effekter på fastighetsvärden är en fråga för exploatören att hantera.

35. Gölin Eriksson

Beklagar frånvaron av direkt information från projekteringbolaget. I området (Stockåsbodarna) rör sig och befinner sig ett stort antal människor året runt. Minst tio jaktlag vars deltagare är markägare och arrendatorer kommer påverkas mycket kraftigt. Jägarförbundet menar att markägare och jaktarrendatorer ska kräva intrångsersättning om en vindkraftspark byggs, det innebär att jakten påverkas mycket märkbart av ingrepp. Om EU's regelverk ska följas krävs att vindkraftsverken inhägnas, detta kommer påverka jakten i ännu större grad och möjligheterna att bedriva jakt med lös hund försvinner. Redan nu talar medlemmar i jaktlagen om att sluta jaga under sådana förhållanden. Vi måste med sådana förutsättningar räkna med en kraftigt ökande älgstam med stora betesskador som följd. Ska de bestämmelser/föreskrifter som finns gällande säkerhetszoner, säkert avstånd till respektive verk följas, så kommer det i praktiken bli svårt att få åtkomst till ett stort antal pass vid älgjakten. Tycker det är synd att man inte inom viltvårdsområdet diskuterar frågan om hur vi ska sköta älgförvaltningen i en eventuell vindkraftspark innan ett antal markägare skrivit på nyttjande och arrendeavtal. All annan jakt påverkas naturligtvis också.

Kommentar: Krav på intrångsersättning är inte en fråga för kommunen att hantera. Ej heller hur jaktlag, jaktarrendatorer eller markägare skall agera. En förutsättning för vindkraftsutbyggnad är att markägare är beredda att upplåta mark för detta.

36. Ricky Nilsson

Se yttrande 35. Gölin Eriksson

37. Bertil Bergman

Se yttrande 35. Gölin Eriksson

38. Dan Bakkman

a) Se yttrande 35. Gölin Eriksson

- b) *Beskrivning av området Stockåsbodarna, gjord av Johan Moberg från Naturskyddsföreningen. Se yttrandet 17, Naturskyddsföreningen Sundsvall*
- c) *Se yttrandet 30, Synpunkter från markägare Ede skogar och andra berörda*
- d) *Beskrivning av området inskickad av Dan Bakkman: Vägen till parken är full med sommarstugetomter, är dessutom mycket folk som badar och leker längs med vägen, sedan så fiskas det i Bodsjön, Norrsjön, Millestjärn, Skoveltjärn, Mörbackstjärn, både vintertid och sommartid. Enligt EU's maskindirektiv kommer vindkraftsverken att behöva inhägnas vilket kommer att göra området otillgängligt för markägare och slå ut allemansrätten. Höga ljudnivåer kommer att göra att ingen kommer att kunna tillbringa längre stunder i området, kommer att låta som ett flygplan som aldrig landar. Ta därför bort Område 1 Stockåsbodarna.*
- e) *Se yttrandet 17, Naturskyddsföreningen Sundsvall*
- f) *Se yttrandet 38 d)*
- g) *Kartmaterialet som användes vid framtagandet av planförslaget har ej varit komplett då vissa stugor saknats på kartan som använts.*
- h) *Se yttrandet 38 g)*
- i) *Se yttrandet 38 g)*
- j) *Information om vindkraft*
- k) *Information om vindkraft*
- l) *Fråga angående vindkraftsparker: Vem ska gå in i vindkraftsparker om skadat vilt tagit sig in på området?*
- m) *Information om vindkraft*
- n) *Information om vindkraft*
- o) *Information om vindkraft*
- p) *Information om vindkraft*
- q) *Information om vindkraft*
- r) *Information om vindkraft*
- s) *Information om vindkraft*
- t) *Information om vindkraft*
- u) *Information om vindkraft*
- v) *Information om vindkraft*
- w) *Information om vindkraft*
- x) *Information om vindkraft*
- y) *Information om vindkraft*
- z) *Information om vindkraft*
- å) *Information om vindkraft*
- ä) *Information om vindkraft*

Kommentar: Kommunen har tagit del av den information som delgivits. Området Stockåsbodarna benämns fortsättningsvis Oxåsen och kommer att begränsas i omfattning. Miljökonsekvensbeskrivningarna kommer att omarbetas så att konsekvenserna av varje område med storskalig vindkraftsutbyggnad beskrivs separat.

39. Christer Ohlsson – Kristina Karlsson

Vi, min sambo och jag bestämde oss för ca 10 år sedan att vi skulle köpa en mindre skogsfastighet. Vi fastnade för ett område utanför Sundsvall, närmare bestämt vid Djupdalen mellan Stöde och Norrhassel, ett som, vi tyckte mycket vackert område med härlig natur, lite vildmarkskaraktär och en otroligt fin sjö. I Masjön finns häckande

storlom och fiskgjuse, inplanterad öring, sik och röding, samt bäver. I skogen finns gott om vilt och även björn samt ett starkt fågelliv med både tjäder, orre, olika falkar osv.

Nu ska detta förstöras med en massa vindkraftsverk. Vi känner oss grundlurade som har köpt en fastighet här i Medelpad, vi protesterar.

Kommentar: Synpunkterna har noterats, det område som makarna är berörda av fanns inte med i samrådsförslaget.

40. Peter Salzberg

Inledningsvis beklagar jag frånvaron av direkt information från projekteringsbolaget.

Jag hänvisar till skivelsen ”Synpunkter från markägare Ede skogar och andra berörda”, de synpunkter och farhågor som framförs där delar jag till fullo.

Därutöver vill jag framhålla följande:

- *Vindkraftverk är, eller synes vara, en maskin som omfattas av kraven i EU:s maskindirektiv. För att säkra att ingen person kommer till skada under driften av maskinerna skall området avspärras och inhägnas. Detta leder till att stora areal mark kommer spärras av och hindra det rörliga friluftslivet.*
- *De ljudberäkningar som anges i projekteringsbolagets samrådsunderlag kan ifrågasättas. Ljudnivån från verken inom vissa områden kommer sannolikt bli större än beräknat pga att ljuden återkastas (eko) bör projektbolaget åläggas att noga redovisa hur man beräknat ljudnivåerna. Även påverkan av lågfrekvent buller bör undersökas då det är svårt att vänja sig eller avskärma sig från. Det bör anses särskilt viktigt att projekteringsbolaget korrekt redovisar belastningen av buller, inklusive lågfrekvent sådant, mot områden med bebyggelse.*
- *Det är av vikt att framhålla att de bilder/fotomontage som skall göras även inkluderar alternativa val av såväl verk som dess placering i terrängen. Genom att förlägga mindre verk något längre ifrån befintlig bebyggelse kan bullerpåverkan minskas eller undanröjas och horisontlinjen i förening vegetation kan påverkan den från bebyggelsen synliga landskapsbilden positivt.*

Projekteringsbolaget bör således utreda om syftet med etableringen av ”Stockås-bodarna” kan tillgodoses genom dels en förändring av vissa verks placering och storleken av vissa verk. Dels i syfte att minska eller undanröja bullerbelastningen mot befintliga fastigheter men även i syfte att minska förändringen av landskapsbilden.

Kommentar: För EU-direktivet se svaret under punkt 29. Planförslagets riktlinjer bygger på riktvärden från Boverket och Naturvårdsverket. I planförslaget kommer krav att ställas på att fotomontage skall ingå i tillståndsansökan för miljöprovning från exploatörerna.

41. Kicki Lovgren

Jag är för en vindkraftspark i Stöde (Stockåsbodarna). Jag är ganska så ofta i det området där det är tänkt att en del av vindkraftsverken ska stå, jag plockar svamp, bär, fiskar eller springer med hundarna. Kan inte tänka mig att mitt friluftsliv kommer

påverkas nämnvärt av vindkraften, möjligtvis ljudet men jag tror man vänjer sig. Med bättre vägar kommer jag dessutom att kunna vara där oftare om jag vill. Att jägarna riskerar att bli utestängda från jakt viss tid på grund av nedfallande istappar, har jag liten förståelse för. Däremot har jag förståelse för stugägarens rädsla över att vägar ska rätas eller breddas så att deras stugor påverkas. Det måste man ta hänsyn till.

Kommentar: Det är framförallt jakt som påverkas i det rörliga friluftslivet. Andra aktiviteter kommer att kunna ske i stort sett som vanligt. Vad gäller Västra Edebovägen kommer kommunen att rekommendera annan anslutning till eventuellt vindkraftsområde än genom byn.

42. Leif Jonsson

Ställer sig positiv till vindkraft i Stöde (Stockåsbodarna/Nyåsen)

43. Ulf Sahlin

Ställer sig positiv till vindkraft i Stöde (Stockåsbodarna/Nyåsen)

Kommentar: För yttrande 42 och 43 se kommentar yttrande 41.

44. Tomas Karlström

Bör finnas utrymme att ändra områden om ny vindkraftsteknik kommer fram som inte är så störande som dagens. Man bör dessutom kunna ge tillfälligt bygglov på upp till 5 år för att testa sådan teknik.

Kommentar: Planen innebär inga hinder för utbyggnad av vindkraft som inte är storskalig inom de vitmarkerade områdena. Det kan även ske med ny teknik. Eftersom det handlar om ganska stora investeringar är det nog svårt med tillfälliga bygglov.

45. Elsy Eriksson

Yttrandet vänder sig främst emot området Kråktorpet, då en spridning av storskaliga industriella vindkraftsparker inte hör hemma där. Det planerade området Kråktorpet bör bevaras som en god boendemiljö, som område för fritid, motion och rekreation samt som skyddsområde för hotade arter inom djur- och växtliv. Istället bör det satsas på Liden som en mindre turistort med skidanläggning och naturupplevelser. Allt fler unga vill flytta ut på landsbygden så stoppa vindkraftsverken i tysta landsbygden. Den kommer att ödelägga vår unika natur och företagen som driver turistnäringen mm.

Ett industriområde längs med Indalsälven skulle utradera Indalsälvens utseende. Om bygget blir av rullar jättelika transporter på nybrutna vägar, jätte kranar lyfter tunga torn och vingar på plats, kraftledningar dras och gammelskogen splittras. Naturvärden i urskogen kommer att förstöras för alltid. Vindkraftsverk är industri-verksamhet som kräver omfattande säkerhetsavstånd runt varje vindkraftsverk. Om ett vindkraftsverk havererar är det mycket stor risk för skador på allt och alla som är i närheten. Vindkraftsverken leder dessutom till att fastigheternas värden kommer rasa, ger ifrån sig buller som kan ha skadliga effekter, ger slagskuggor som även dessa kan

vara skadliga. Vindkraft ger negativa effekter för människor och djur och fiskare har uttryckt sin oro över fiskens livsmiljö samt andra djurs livsmiljöer. US Fish & Wildlife säger att vindkraftsverk inte bör uppföras i närheten av våtmarker, på berg åsar, nära stränder eller i andra kända vilda djurs koncentration områden eller där det förekommer mycket dimma. Studier visar att det kan finnas ett fåtal jobb tillfällen under byggtiden, men det är mycket kort sikt. Vindkraften behöver regleringsenergi vilket betyder att gamla fossila bränsle kraftkällor måste hållas igång. Det kan läcka ut smörjmedel från turbinen och växellådan från vindkraftsverket som kan skada närliggande ekosystem. För att hålla områdena kring vindkraftsverken fria från vegetation används herbicider vilka kan läcka ut i vattendrag i anslutning till verken.

Vindkraftspark är ett förskönande ord, det handlar om ett industriområde inklämt i vacker natur. Området har dessutom ett rikt fågelliv och växtliv med många sällsynta arter. Vindkraftverk avger dessutom strålning, det är delvis därför försvaret ej vill ha dem i närheten av sina flygfält. Vilket kan försämra boendemiljön för elkänsliga.

Människor vill inte vistas i närheten av vindkraftsverk. Fastboende har inget val, istället tvingas de acceptera att deras livsmiljö och fatighetsvärde raseras pga myndighetsbeslut. Att processa civilrättsligt i Sverige är i det närmsta omöjligt eftersom civilrätten kraftigt har urholkats till förmån för bland andra förvaltningsrätten, dvs. myndighetsbeslut. I Europa har man redan börjat inse att vindkraft ej är lösningen för förnybar energi, Holland blev det första landet i Europa som överger sitt EU-mål för förnybar energi. I England har vindkraften blivit så impopulär att det krävs "mutor" i form av lägre kommunal skatt och elräkningar för att få bygga vindkraft. Den mesta vindkraftsforskningen är dessutom sponsrad av institutioner, företag som har direkt intresse i storskalig utveckling av vindkraftsprojekt, mycket av den information som presenteras är därför partisk.

Yrkar på att föreliggande plan för vindkraftsverk avslås i sin helhet

Kommentar: En utbyggnad i Kråktorpet kommer inte att synas från Liden. Planförslaget kommer att drivas vidare till kommunfullmäktige som har att ta ställning till om det skall antas eller inte.

46. Bertil Sandegaard

Anser att områdena Jenåsen och Kråktorpet är lämpliga för vindkraftsparker då det finns få och begränsat motstående intressen inom områdena eller i deras omgivning. Skulle innebära mycket stora investeringar i bygden, vilket skulle gynna sysselsättningen både under byggtiden och på längre sikt med löpande underhåll.

Vid Jenåsen finns ett utbyggt skogsbilnät, det finns en bergstäkt på ca 10 km avstånd som är godkänd för avsalubrytning. Cementhantering finns i Sundsvalls hamn så de tunga transporterna blir begränsade.

Viktigt att ha en tydlig och avgränsad definition av sakägarekretsen. Inom området bedrivs ingen renskötsel varför denna närings utpekande som riksintresse kraftigt kan ifrågasättas. Bedrivs knappt något friluftsliv utöver älgjakten i området. Fiske bedrivs i mindre sjöar längs med Jerikovägen, utanför utpekade området.

Kommentar: Begreppet sakägarkrets är inte aktuellt för en översiktsplan eller i ett tematiskt tillägg till denna eftersom planen inte är juridiskt bindande. Den som så önskar kan yttra sig över förslaget. Överklagande sker enligt kommunallagen om förvaltningsbesvär. Avgränsning av riksintressen sker enligt gällande beslut.

47. Bengt Gustavsson

Önskar se att även landskapsrummet kring Nolby, Himmelsjön och Jerikoberget markeras som ej lämpliga för större vindkraftsetableringar.

Hänsyn till opåverkade naturlandskap, lokala naturvärden, biologisk mångfald och rovfågelförekomst.

Det finns ett stort område med orörd urskog där ingen avverkning har skett. Urskogen utgörs av storskog av John Bauer-karaktär med hela skalan från stående torrträd till på sina håll plocke-pinsamlingar av kullfallna helt mossövertäckta träd och meterhöga myrstackar. Förutom artrik flora med bl.a. olika typer av lavar och sannolik mycket artrik insektsförekomst i alla kullfallna trädstammar så finns det väldigt mycket tjäder och en del ugglor som enligt riktlinjerna är skyddsvärda. Himmelsjön har även ett rikt fågelliv.

Kulturlämningar

Områden kring Nolby har pekats ut i Skogsstyrelsens hemsida under Skogens pärlor som forn-/kulturlämningar.

Skogslandskapet som rekreationsresurs och upplevelsevärde så som fiske, svamp- och bärplockning, skogspromenader, skoterutflykter och andra aktiviteter.

Området fungerar som ett friluftsområde för de som bor nere längs med Indalsälven. På vintern går det en skoterled över Himmelsjön och den lokala skoter klubben har byggt en övernattningsstuga (olåst, som får disponeras av allmänheten) och gjutet fundament för utkikstorn på toppen av Jerikoberget.

Jerikoberget ingår i området längs Indalsälven som klassats som riksintresse för friluftsliv.

Värdefull landskapsbild, viktiga utblickar eller siktlinjer mot etablerade landmärken.

Riktlinjerna anger att vindkraftverken bör anläggas samlat för att inte ge en splittrad landskapsbild. Vindkraftsverk nr 26 på Nolbyåsen ligger ej tillsammans i klungan med övriga vindkraftsverk. Verket kommer antagligen även att vara i kanten av blickfånget när man tittar ned sydöst efter Indalsälvens dalgång. Även vindkraftsverk nr 25 kommer finnas med i blickfånget när man tittar bort mot Mosjöarna och Gudmundstjärn.

Vindkraftsverk nr 26 kommer på grund av sitt läge på Nolbyåsen helt förstöra /dominera landskapsrummet kring Himmelsjön eftersom kraftverket kommer synas i hela sin längd. Även verket nr 25 kommer antagligen synas mycket från sjön och därmed vara störande.

Skyddsavstånd för ljud mm.

Enligt riktlinjerna i planförslaget skall det vara ett skyddsavstånd på 1000 meter till permanentboende och fritidsboende, i det samrådsunderlag som jag tagit del av har Svenska vindbolaget endast räknat med en buffert på 500 meter, vindkraftsverk nr 26 ligger exempelvis bara 600 meter från två hus i Nolby. Härigenom kommer fåglar och annan fauna i urskogen, de boende vid Nolby och de som vistas invid och ute på Himmelsjön att drabbas av störande ljud från vindkraftsverk nr 26.

Av ovan redovisade skäl yrkar jag på att den föreslagna gränsen för skyddat område flyttas norrut så att gränsen går från Stor-Mosjön efter vägen fram till Lill-Mosjö och från Lill-Mosjön norr om Himmelsjöns norra/nordvästra spets och vidare norr om Jerikoberget. Detta innebär att endast vindkraftsverk nr 26 behöver flyttas.

Kanske även vindkraftsverk nr 25 bör flyttas norrut så att man kan få en fri sikt över sjöarna från Jerikoberget.

Kommentar: Gränsdragningarna gällande ej lämpliga område resp. lämpliga områden kommer ses över i det reviderade planförslaget. Utplacering av enskilda verk inom vindkraftsparken blir en fråga att ta ställning till i kommande tillåtlighetsprövning.

48. Vivi Östberg Thorelli

Vill gärna höra kommunens ställningstagande, om det är möjligt att få dispens att placera ett vindkraftsverk närmare bebyggelse än 1000 meter om alla markägare är överens.

Kommentar: Riktlinjen för 1000 meter avser större vindkraftverk. Prövningen sker i det enskilda ärendet där det är en fördel om alla är överens om placeringen.

49. Gunnar Åström

Kommunen har använt sig av fel adress till Ede byalag i utskicket.

Kommentar: Adressen har ändrats och Ede byalag har fått handlingarna under samrådtiden.
